

การควบคุมประชากรแมลงวัน

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพระ จังหวัดปราจีนบุรี

พื้นที่ตำบลบ้านพระ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้หลายชนิด เช่น ทุเรียน ขนุน เงาะ กระท้อน หน่อไม้ เป็นต้น ทำให้พื้นที่กลายเป็นแหล่งจำหน่ายปลีกและส่งผลไม้ขนาดใหญ่ของจังหวัดปราจีนบุรี ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่คือ มีแมลงวันหลายประเภทจำนวนมาก โดยมีแหล่งกำเนิดแมลงวันนับตั้งแต่มูลสัตว์ เช่น ปุ๋ยมูลสุกร มูลไก่ ที่ขนมาจากนอกพื้นที่เป็นแหล่งวางไข่ของแมลงวัน เมื่อเกษตรกรนำมาใช้ ไข่เหล่านี้จะเจริญพันธุ์กลายเป็นแมลงวันจำนวนมาก นอกจากนี้เศษผลไม้เน่าเสียจำนวนมาก รวมถึงเปลือกผลไม้ที่ทิ้งเน่าเสีย โดยไม่มีการกำจัดอย่างถูกวิธี กลายเป็นแหล่งอาหารของแมลงวัน

แมลงวันเหล่านี้เป็นพาหะนำโรคต่างๆ หลายชนิดมาสู่ประชาชนเช่น โรคท้องร่วง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสร้างความรำคาญรบกวนแก่ประชาชนทั้งในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซื้อสินค้าในแหล่งจำหน่ายของตำบลและบริโภคอาหารตามร้านอาหารต่างๆ ปัญหาแมลงวันจึงกลายเป็นปัญหาด้านสุขอนามัยและทำลายบรรยากาศของการท่องเที่ยว จึงสมควรที่จะหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองปราจีนบุรี
จังหวัด: ปราจีนบุรี

ประชากร: 15,351 คน

พื้นที่: 39 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2546 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพระจัด “การควบคุมประชากรแมลงวัน” โดยได้ร่วมดำเนินการกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองปราจีนบุรีและสถานีอนามัยตำบล ทั้งนี้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกับสำนักงานเกษตรจังหวัดได้รับนโยบายจากผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรีให้ศึกษากระบวนการในการกำจัดแมลงวัน เมื่อศึกษาสำเร็จแล้วจึงนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาถ่ายทอดให้อบต.ร่วมดำเนินการเพื่อลดและควบคุมจำนวนประชากรแมลงวันในพื้นที่

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ได้แก่ ใบปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์ รถยนต์ประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ออกให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับวงจรชีวิตแมลงวันและการกำจัดแมลงวันและตัวอ่อน
2. จัดอบรมอาสาสมัครประชาชนจำนวน 50 คน เพื่อทำหน้าที่ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลงวันและตัวอ่อนในพื้นที่และช่วยรณรงค์แจกจ่ายเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับกำจัดแมลงวัน
3. ออกฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลงวันและตัวอ่อนตามจุดเสี่ยงทั่วพื้นที่ พร้อมกับวางกรงดักจับแมลงวันและนำไปทำลาย
4. กำหนดให้ผู้ประกอบการร้านค้าผลไม้ ร้านอาหาร ตลาดสดกำจัดขยะที่เกิดขึ้นและอาจเป็นแหล่งอาหารของแมลงวัน กำจัดให้ถูกวิธีโดยการฝัง
5. อบต.ประกาศมาตรการบังคับให้รถบรรทุกปุ๋ยมูลสัตว์ทุกคันที่เข้ามาในพื้นที่ต้องได้รับการฉีดยาฆ่าไข่แมลงวันก่อน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	งบประมาณจากอบต.จำนวน 99,903 บาท แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายดังนี้
	1. ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ จำนวนเงิน 85,653 บาท
	2. ค่าอาหารในวันอบรมจำนวน 14,250 บาท
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. กัดก กรงดักจับแมลงวันจำนวน 35 หน่วย
	2. น้ายาฉีดพ่นกำจัดไข่แมลงวันจำนวน 40 ลิตร
บุคลากร	1. เจ้าหน้าที่อบต. จำนวน 4-5 คน
	2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จำนวน 4-5 คน
	3. อาสาสมัครประชาชนจำนวน 50 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มกราคม 2546	ประชุมอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชนและประชาชนเพื่อ ร่วมวางแผนแนวทางการดำเนินการและตั้ง คณะกรรมการร่วม	อบต./สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด/ สำนักงานเกษตร จังหวัด/ผู้นำชุมชน
กุมภาพันธ์-สิงหาคม 2546	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ได้แก่ ใบปลิว แผ่น พับ ป้ายประชาสัมพันธ์ รถยนต์ประชาสัมพันธ์ ออก ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับวงจรชีวิตแมลงวัน และวิธีการกำจัดแมลงวัน	เจ้าหน้าที่อบต.
	จัดอบรมอาสาสมัครประชาชนจำนวน 50 คน เพื่อ ทำหน้าที่ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลงวันและตัวอ่อน ในพื้นที่และช่วยรณรงค์แจกจ่ายเครื่องมืออุปกรณ์ สำหรับกำจัดแมลงวัน	คณะกรรมการ/อบต./ สำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมือง/ สถานีอนามัยในตำบล
มีนาคม-กรกฎาคม 2546	ปรับปรุงสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยการเก็บเศษ อาหารและขยะเพื่อนำไปกำจัด กำจัดมูลสัตว์ตาม สวนผลไม้และน้ำโสโครกตามตลาดและแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน	คณะกรรมการ/อบต./ ประชาชน/ ผู้ประกอบการร้านค้า
เมษายน-กันยายน 2546	ออกฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลงวันและตัวอ่อนในทุก ครัวเรือนและแหล่งเพาะพันธุ์ ใช้กากและกรงดัก แมลงวันเพื่อนำไปทำลาย	คณะกรรมการ/อบต./ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อำเภอ/ เจ้าหน้าที่อนามัย/ ประชาชน
	ประกาศมาตรการบังคับให้รถบรรทุกมูลสัตว์ทุก คันที่เข้ามาในพื้นที่ต้องได้รับการฉีดยาฆ่าไข่ แมลงวันก่อน	ผู้บริหารอบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

--หน่วยงาน/องค์กร--

--บทบาทความร่วมมือ--

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมศึกษากระบวนการในการกำจัดแมลงวันและผลิตสารเคมีที่ใช้กำจัดแมลงวันและตัวอ่อนแมลงวัน
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง ปราจีนบุรีและสถานีอนามัยในตำบล เป็นวิทยากรอบรมวิธีการดำเนินการฉีดพ่นกำจัดแมลงวันและตัวอ่อน
- อาสาสมัครประชาชน แจกวัสดุอุปกรณ์แก่ประชาชนในตำบลและออกดำเนินการฉีดพ่นสารเคมีในพื้นที่

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

พื้นที่ตำบลบ้านพระมีแมลงวันชุกชุมเนื่องจากมีแหล่งอาหารของแมลงวันคือ ผลไม้เน่าเสียและเปลือกผลไม้เน่าเสียจำนวนมาก รบกวนประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่

หลังการดำเนินการ

1. จำนวนแมลงวันลดลงอย่างเห็นได้ชัด ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาแมลงวันมีความพึงพอใจกับผลการดำเนินการ
2. ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันและตัวอ่อนและให้ความร่วมมือดำเนินการเป็นอย่างดี
3. หน่วยงานราชการระดับต่างๆ ร่วมมือร่วมใจหาแนวทางแก้ไขในพื้นที่ ซึ่งหากมีการดำเนินการต่อเนื่องในอนาคตจะเป็นประโยชน์สำหรับการประสานงานความร่วมมือต่อไป

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ประชาชนไม่เข้าใจวิธีการใช้อุปกรณ์หรือสารเคมีในระยะต้นของการดำเนินโครงการ	1. เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครให้คำแนะนำประชาชน
2. เจ้าหน้าที่ไม่สามารถควบคุมการขนส่งปุ๋ยจำพวกปุ๋ยซีไค ซีหนู ที่เข้ามาในพื้นที่ได้	2. วางมาตรการให้รถทุกคันที่ขนส่งปุ๋ยเข้ามาต้องพ่นยาฆ่าไข่แมลงวันก่อน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ประชาชนให้ความร่วมมือในการดำเนินการ
2. ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้อาจไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการนำร่องเป็นการทดลอง ซึ่งแม้จะประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นต้องมีการประสานงานเพื่อดำเนินการในระดับจังหวัดให้ครอบคลุมพื้นที่ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว หากดำเนินการเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งอาจจะไม่มีประโยชน์ในการจัดทำโครงการอย่างเต็มที่

บทเรียนที่ได้รับ

แม้โครงการนี้จะประสบผลสำเร็จแต่ไม่ใช่ผลสำเร็จที่ยั่งยืนเพราะแมลงวันเกิดขึ้นครอบคลุมหลายพื้นที่และมีความเชื่อมโยงกัน คือ สามารถเคลื่อนย้ายแหล่งกำเนิดและการอพยพโดยธรรมชาติ ดังนั้นการจะบรรลุผลสำเร็จในระยะยาว จะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมพื้นที่และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สามารถนำรูปแบบและวิธีการจากกรณีนี้ไปใช้เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขมูลฐานของท้องถิ่นโดยสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือการสร้างความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นและควรประสานงานกับพื้นที่ใกล้เคียงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างยั่งยืน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายปัญญา บำรุงวัด
ตำแหน่ง : นายกองจัดการบริหารสวนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารสวนตำบลบ้านพระ
ที่อยู่ : ตำบลบ้านพระ อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
โทรศัพท์ : (037) 213-362

ชื่อ-นามสกุล : นายวงศ์รัช สวาปี
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารสวนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารสวนตำบลบ้านพระ
ที่อยู่ : ตำบลบ้านพระ อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
โทรศัพท์ : (037) 213-362

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2546

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ 7 ตำบลบ้านพระ อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25230
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	39 ตารางกิโลเมตร 7,460,500 บาท (งบประมาณปี 2546)
งบประมาณรายได้	19,183,149.05 บาท (งบประมาณปี 2546)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	18 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 4 คน ลูกจ้างประจำ 10 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	15,351 คน
จำนวนครัวเรือน	4,237 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลบ้านพระมีภูมิประเทศเป็นที่ราบเขาจาก เหนือลงใต้ สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่ เหมาะสำหรับเพาะปลูกไม้ผลยืนต้น มีเขาอีโต้ ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของตำบล ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวนผลไม้ เช่น กระท้อน ทุเรียน เงาะ ขนุน มังคุด และอาชีพเสริม คือ รับจ้าง ค้าขาย ที่ตั้งของตำบลเป็นเส้นทางผ่านเข้าสู่ตัวเมือง ส่วน หนึ่งเป็นเขตราชการทหาร และมีสถานที่ท่องเที่ยว หลายแห่งคือน้ำตกเขาอีโต้ อ่างเก็บน้ำค่ายจักรพงษ์ เนินพิศวง และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช